

נוהל בנושא צווי איסור פרסום וצנזורה

1. השמירה על בטחון המדינה מחייבת יידוע הצנזורה, המופקדת על איסור פרסומים העלולים לפגוע בביטחון המדינה, על כוונה להוציא צו איסור פרסום מטעמי ביטחון המדינה. זאת, עוד בטרם הגשת בקשה לצו איסור פרסום לבית-משפט, תוך פריסת נימוקי הגורם הביטחוני בפני הצנזורה, והתייעצות עמה אם יש מקום להוצאת צו איסור פרסום או שניתן להסתפק בהטלת איפול צנזוריאלי, על-מנת שתישמע עמדת הצנזורה בנדון, מבעוד מועד.

לפיכך, במידת האפשר, כל גורם ביטחוני המבקש צו איסור פרסום יידע את הצנזורה מבעוד מועד על כוונתו לפנות לבית-המשפט, ויתיעץ עמה אם יש מקום להוצאת הצו או שניתן להסתפק באיפול צנזוריאלי.

כן תישקל האפשרות – במקרים המתאימים – לבקש הוצאת צו איסור פרסום שיעמוד בעינו עד למתן היתר הצנזורה לפרסום המידע.

כמו כן, יידע הגורם הביטחוני בעניין זה את נציגת פרקליטות המדינה. נציגה זו הינה מנהלת המחלקה לעניינים פליליים-ביטחוניים בפרקליטות המדינה. במקרים בעלי השלכות ציבוריות יש ליידע גם את פרקליטת המדינה.

בנוסף, יש להודיע על הכוונה לפנות לבית המשפט לנציג המשטרה, שיהיה ראש אח"ק. מצ"ב כנספח לנוהל רשימת מספרי טלפון ופקס של נציגי הצנזורה, הפרקליטות, והמשטרה. במקרים בהם, על-פני הדברים, אין עניין מיוחד לציבור בנושא שלגביו מתבקש צו איסור פרסום, אין צורך ליידע את נציגי הפרקליטות והמשטרה על הכוונה להוצאת הצו.

2. כל גורם ביטחוני, שלבקשתו מוצא צו איסור פרסום בבית-משפט, יידע בהקדם האפשרי, ולכל היותר תוך 7 ימים, את הצנזורה, נציגת פרקליטות המדינה ונציג המשטרה, בדבר קיום הצו והיקפו, אם לא נעשה כן קודם לכן, בשל קוצר זמן, על-פי הרשימה המצויה בנספח לנוהל. הגורם הביטחוני יעביר לצנזורה את צו איסור הפרסום ובמידת הצורך - את הבקשה לאיסור פרסום וכל מסמך רלבנטי אחר. כן תועבר לצנזורה כל בקשה לביטול/צמצום צו איסור הפרסום וכל החלטה שיפוטית בנדון.

למותר לציין, כי ראוי שבקשה לצו איסור פרסום וכן בקשה לצמצום/הרחבת צו כזה, תהיינה ברורות במידת האפשר, על-מנת למנוע תקלות בשלב מאוחר יותר בפרשנות הצו.

3.

הגורם הביטחוני שיזם את קבלת הצו מבית המשפט, יהיה אחראי על יידוע אמצעי התקשורת בדבר הוצאת הצו בהתאם לסוג העניין, במישרין או באמצעות המשטרה, כמפורט להלן:

כאשר מדובר בעניין שיש לגביו ידיעה ציבורית רחבה, כגון פיגוע ביטחוני שהתרחש, חקירה שעצם קיומה כבר התפרסם וכו', יידע הגורם הביטחוני את אמצעי התקשורת על קיום צו איסור פרסום בעניין זה באופן יזום;

כאשר מדובר בעניין חסוי, שבו עצם מסירת המידע על קיומו של צו איסור פרסום עלולה להפנות אליו זרקור ולהגביר החשש לדליפת מידע בנדון – הרי שככלל, רשאי הגורם הביטחוני על דעת ראש אגף או בעל תפקיד בדרגה מקבילה לו – להחליט להימנע ממסירת הודעה יזומה על הצו לתקשורת, אולם בכל מקרה עליו להודיע לצנזורה על הצו וליידעה כי הצו לא הופץ ברבים. במקרים אלה, יימסר מידע על קיום הצו רק במקרה שבו פונה אמצעי תקשורת ומבקש לפרסם חומר שחל לגביו צו איסור פרסום או שואל בנושא שאלות את אחת מרשויות המדינה.

במקרה של מתן הודעה על הצו שלא באופן יזום, אלא במענה לשאלה או לבקשת פרסום חומר בנושא ע"י אחד מכלי התקשורת, יש מקום לשקול במקביל את מסירת המידע לגבי צו איסור הפרסום לכלל אמצעי התקשורת.

בכל הנוגע למידע על צווי איסור פרסום, הכוללים אף איסור פרסום על עצם קיומם – לא תימסר הודעה יזומה אודות הצו לתקשורת. אם אמצעי תקשורת יעביר לגורמי המדינה שאלות בנדון, או יבקש אישור הצנזורה לפרסום חומר בנדון, תיערך התייעצות משותפת לצנזורה, לפרקליטות ולגורמים הביטחוניים הרלבנטיים, ובעקבותיה יוחלט כיצד לפעול בנדון.

ככלל, יידוע אמצעי התקשורת אודות קיומו של צו ייעשה על-ידי מתן הודעה לאמצעי התקשורת העיקריים ולמערכות העיתונים הראשיות, כפי שנעשה עד להוצאת נוהל זה ע"י דובר המשטרה, בעניינים הנוגעים למשטרה.

כל אמצעי תקשורת שיפנה לאחת מרשויות המדינה ויבקש לדעת על קיום צו איסור פרסום או על היקפו, יופנה לצנזורה, שתיתן מענה לשאלות אלה לאחר התייעצות עם הגורם הביטחוני והמשפטי הרלבנטיים לתיק, במידת הצורך.

4.

כאשר מועבר לבדיקת הצנזורה חומר שלגביו קיים צו איסור פרסום חלקי או מלא, הצנזורה תודיע לאמצעי התקשורת על קיומו של צו איסור הפרסום ובדיקתה תתייחס רק אל החלק, שאינו נכלל בצו איסור הפרסום.

במקרה שכזה, הרי שלפני מתן התגובה לתקשורת תתייעץ הצנזורה עם הגורם הביטחוני והמשפטי הרלבנטי, ותבקש מהם הבהרות לגבי השאלה על איזה חלק מהכתבה חל צו איסור הפרסום. כך ייעשה בכל מקרה שכזה, אלא אם אין בכך צורך, לדעת הגורם הביטחוני והמשפטי הרלבנטי.

לאחר עריכת התייעצות זו והשלמת בדיקת החומר, שעליו לא חל צו איסור הפרסום, תשלח הצנזורה לאמצעי התקשורת את המכתב בנוסח שלהלן, אשר נוסח על דעת הצנזור הצבאי הראשי והפצ"ר, ומקובל על גורמי הביטחון.

במכתב זה ייכתב כדלקמן :

א. עיינו בכתבה שהעברת לבדיקתנו והרינו להודיעך כי לגבי חלק מהחומר הכלול בכתבה קיים צו איסור פרסום שהוצא ע"י ביהמ"ש ____ ביום _____. חלק זה מסומן באדום.

בנסיבות אלה לא ניתן לפרסם חומר זה מכוח צו שיפוטי.

אם יוסר הצו או שהיקפו יצומצם, והחומר יוגש לבדיקה מחודשת, נידרש לעניין בהקדם.

ב. אשר לחומר הכלול בכתבה שלגביו לא חל צו איסור פרסום, הרי שלמעט פסילותינו, אשר סומנו בצבע כחול, כל החומר הנ"ל, שלגביו לא חל צו איסור הפרסום, מאושר לפרסום."

העתק המכתב יישלח לגורם הביטחוני הרלבנטי.

יודגש, כי במקרים בהם קיימים ספקות באשר לתחולת צו איסור הפרסום או באשר למידת היקפו, תיוועץ הצנזורה בגורם הביטחוני, שלבקשתו הוצא הצו, כדי להבהיר הנושא. במידת הצורך תיערך התייעצות גם עם הגורם המשפטי שהגיש הבקשה לבית-המשפט.

במקביל למתן ההודעה האמורה לאמצעי התקשורת תבדוק הצנזורה את החומר בגינו הוצא צו איסור הפרסום, ואם סבורה היא כי לא היה מקום להוצאתו, או שהיקף תחולתו רחב מדי, תעביר את התייחסותה בנדון ואת חוות-דעתה המקצועית לגורם הביטחוני אשר ביקש את הוצאת הצו.

אם הגורם הביטחוני הרלוונטי, על דעתו של ראש אגף או בעל דרגה מקבילה לו, לא יקבל את דעת הצנזור הראשי, יובא העניין לדיון בפני הצוות הבינמשרדי, המרכז את הטיפול בנושא צווי איסור הפרסום, האמור בסע' 6(ב) להלן, שיחליט כיצד לנהוג בנדון.

במידת הצורך יערוך הצוות התייעצות בנדון עם פרקליט המדינה (במידה שהוא לא יהיה חבר בצוות) וכן תערך התייעצות, במידת הצורך, עם היועץ המשפטי לממשלה, שר הבטחון או ראש הממשלה, לפי העניין.

בנוסף, בכל מקרה בו סבור הגורם המשפטי המטפל בפרשה כי עמדת מערכת הביטחון יוצרת קושי משפטי, ולא הושגה הבנה בנושא, יובא העניין בפני פרקליט המדינה, ובמידת הצורך יובא העניין להכרעת היועץ המשפטי לממשלה.

יובהר, כי מכיוון שהפעלת שקול דעתה של הצנזורה נעשית אך ורק על פי שיקולי ביטחון, הרי שכל אימת שמוצא צו איסור פרסום משיקולים נוספים על אלה של ביטחון המדינה או משיקולים שונים אחרים, אין מקום לכך שהצנזורה תחווה דעתה ביחס לשיקולים אלו, שכן מדובר בשיקולים אשר אינם בתחום סמכותה.

מכל מקום, ברור ומוסכם, כי כל עוד צו איסור הפרסום לא שונה, עמדת הצנזורה, שתוצג ברבים, כלפי אמצעי התקשורת, תהיה של אי מתן חוות דעת פומבית ביחס לחומר, ועמדה זו תוצג לפי נוסח המכתב שהובא לעיל.

5. א. כאשר מוגשת לבית-המשפט בקשה לביטול/שינוי צו איסור פרסום לאחר סיום המשפט (כגון לצורך פרסום פסק-דין, פרוטוקולים וכו') יגבשו הגורמים הביטחוניים את עמדתם בנדון, וזו תובא לידיעת בית-המשפט באמצעות הפרקליטות. עמדה זו תובא, מבעוד מועד, ובמידת האפשר, לפני הגשתה לבית המשפט, לידיעת הצנזורה. הצנזורה תעביר את עמדתה, במידה שתמצא זאת לנכון, לגורמים הביטחוניים והמשפטיים הרלבנטיים, ובמקרה שלא תושג הבנה, יובא העניין לדיון בפני הצוות הבינמשרדי, המרכז את הטיפול בנושא צווי איסור פרסום, כאמור בסעיף 6(ב) להלן, שיחליט כיצד לנהוג בנדון.

במידת הצורך יערוך הצוות התייעצות בנדון עם פרקליט המדינה (במידה שהוא לא יהיה חבר בצוות) וכן תערך התייעצות, במידת הצורך, עם היועץ המשפטי לממשלה, שר הבטחון או ראש הממשלה, לפי העניין.

ב. כאשר לאחר סיום הליך משפטי מוגש לאישור הצנזורה ספר או כתבה בנושא, שלגביו קיים צו איסור פרסום, ייבחן החומר ע"י הצנזורה. אם סבורה הצנזורה כי יש מקום להתיר הפרסום, תעביר עמדתה לידיעת הגורם הביטחוני המעורב בעניין, ובמקרה שבו לא יהיו חילוקי דעות בנדון, תובא עמדתם המתואמת בפני בית המשפט, במסגרת בקשה מטעם המדינה לצמצום או ביטול צו איסור הפרסום. במקרה שבו הגוף הביטחוני הרלבנטי יבקש לחלוק על עמדת הצנזורה הראשי, יוכל נציג הגוף הביטחוני להעלות העמדה, על דעת ראש הגוף הביטחוני בפני הצוות הבינמשרדי המרכז את הטיפול בנושא צווי איסור הפרסום, כאמור בסעיף 6(ב) להלן, שיחליט כיצד לנהוג בנדון.

במידת הצורך יערוך הצוות התייעצות בנדון עם פרקליט המדינה (במידה שהוא לא יהיה חבר בצוות) וכן תערך התייעצות, במידת הצורך, עם היועץ המשפטי לממשלה, שר הבטחון או ראש הממשלה, לפי העניין.

מכל מקום, ברור, כי כל עוד צו איסור הפרסום לא שונה, עמדת הצנזורה, שתוצג ברבים כלפי אמצעי התקשורת, תהיה של אי מתן חוות-דעת פומבית ביחס לחומר, בהתאם לרוח המכתב האמור לעיל.

6. (א) יוקם צוות, שירכז ויתאם את נושא הוצאת צווי איסור פרסום, פעולות לשינוי היקפם במידת הצורך, תוך בחינת נסיבות חדשות שייווצרו, עדכון כל הגורמים המעורבים (צנזורה, פרקליטות וגורמי הביטחון- שב"כ, מוסד, מלמ"ב, צה"ל והמשטרה) ותיאום ביניהם. הצוות ידון גם בבעיות עקרוניות, שתעלינה עם הזמן. בראש הצוות תעמוד, בשלב הזה, פרקליטת המדינה, ויהיו חברים בו הצנזור הצבאי הראשי, ראש אח"ק, גבי רחל סוכר, משנה לפרקליטת המדינה לעניינים מיוחדים, גבי דבורה חן, מנהלת המחלקה לעניינים ביטחוניים-פליליים, מר שי ניצן, ממונה על עניינים ביטחוניים בפרקליטות המדינה, ונציגי הארגונים הביטחוניים הרלבנטיים (ראש מלמ"ב ונציגים שייקבעו ע"י ראש המוסד וראש השב"כ) ויועציהם המשפטיים.

(ב) כאשר יתעורר צורך לקיים דיון בצוות בנושא ספציפי, הנוגע לגוף ביטחוני מסוים, ישתתפו בו פרקליטת המדינה או נציג מטעמה, הצנזור הצבאי הראשי, ונציגי הגוף הביטחוני או הגופים הרלבנטיים לנושא.

7. נוהל זה ייבחן מחדש בתוך שנה ממועד תחילתו.